

JAVNO – PRIVATNO PARTNERSTVO U OBLASTI SIGURNOSTI U BiH

Stručni članak

PUBLIC - PRIVATE PARTNERSHIP IN THE FIELD OF SAFETY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Professional paper

Jasmin AHIĆ

Sažetak

Afirmacija „privatnog sigurnosnog sektora“ predstavlja direktni produkt prevazi-
laženja tradicionalnih koncepata sigurnosti, koji su podrazumijevali da se poslovi
iz domena sigurnosti obavljaju isključivo u organizaciji i pod direktnom kontrolom
države. Nekada novi vid organiziranja i funkcioniranja u oblasti sigurnosti, kojom
prilikom se privatiziraju sigurnosne funkcije, tj. omogućava se privatnim sigurno-
snim agencijama da vrše poslove, nekada isključivo u nadležnosti državnih orga-
na, danas predstavlja “standardiziran” i do nekih granica, najblaže rečeno, „uho-
dan“ sektor u oblasti sigurnosti u Bosni i Hercegovini ali i regionu .

Problematika javno-privatnog partnerstva u oblasti sistema sigurnosti u BiH je
jedan od segmenata koji je najmanje zastupljen, te nikako istražen u samoj di-
namici dosadašnjih reformskih procesa sistema sigurnosti Bosne i Hercegovine,
ali i zemalja bližeg okruženja. Autor u svom radu daje pregled stanja dosadašnjih
pokušaja uspostave adekvatnog koncepta javno-privatnog partnerstva u oblasti
sigurnosti te ukazuje na neophodnost ozbiljnog analitičkog i profesionalnog pris-
tupa kako akademske tako i stručne javnosti javno-privatnom partnerstvu u oblas-
ti sigurnosti. Na osnovu dosadašnjih, ali i provedenog survey istraživanja, ukaza-
no je na neophodnost novih modaliteta u javno –privatnom partnerstvu u oblasti
sigurnosti.

Ključne riječi

javno - privatno partnerstvo, privatne sigurnosne agencije, agencije za sprovedbu
zakona

Summary

Private security affirmation represents the direct product of traditional security
concepts transition, which implies the monopoly of state law enforcement agen-
cies in security area. Once new concept of the organization of work in security, in
which state delegates some low risk area of security jobs to private contractors,

today represent “standardized” and well established or functional private security sector in Bosnia and Herzegovina, but region too.

Problems of public/private partnership in security sector in Bosnia and Herzegovina is one segment totally forgotten, and un researched in dynamics of reform processes in security sector of Bosnia and Herzegovina and other countries of the region.

Author in his article present the overview of the past activities in, so called, establishment of adequate concept of public private partnership in Bosnia attempts, and he is pointing out the necessity of serious analytical analyses, from the academic but also private security expert community.

Keywords

public private partnership, private security agencies, law enforcement agencies

1. UVOD

Cjelokupnost termina „sigurnost“ zaista je teško determinirati i definirati, ali bismo mogli izraziti stavove u kojima bi se za sigurnost u najopćenitijem smislu moglo reći da je to stanje (ili osjećaj) mjereno izvorom ugroženosti. Možemo konstatirati da sigurnost ne predstavlja življenje u stvarnosti punoj onih koji su tu da čuvaju i štite (*“to serve & protect”*) i koji bi trebalo da su u svakom momentu spremni prevenirati i spriječiti kršitelje zakona, nego sigurnost predstavlja osjećaj i stanje u kojem svakodnevno živimo a da ne razmišljamo koliko je opasno prolaziti nekom ulicom, kad i u koje vrijeme nije dobro izlaziti iz kuće te je zbog toga potrebno nabaviti sredstva tehničke i fizičke zaštite.

U realitetu takvog okruženja, dosadašnji koncepti zaštite u kojima je država kroz javnu sigurnost imala monopol zaštite, života, prava, sloboda, sigurnosti i nepovredivosti osobe, zaštite javnog reda i mira te imovine, sprečavanja kaznenih djela i prekršaja, su evoluirali i ne daju zadovoljavajuće rezultate. Sredinom 90-tih godina prošlog stoljeća i na području zemalja zapadnog Balkana dolazi do etabliranja, ali i zakonskog reguliranja privatne sigurnosti. Tako da sada moderna demokratska država sa Balkanskog poluotoka, uz postojeće standardne podsisteme sigurnosti kao što su policijski, vojni, obavještajno – sigurnosni, posjeduje i takozvani sistem privatne sigurnosti (Ahić, 2009:79).

Još uvijek u potpunosti ne postoji, na znanstvenoj ravni, elaborirano terminološko određenje pojma privatne sigurnosti. Ne postoji općeprihvaćena definicija privatne sigurnosti, ali ni do kraja definirani djelokrug njene aktivnosti. Pored svega, ukoliko sagledamo etimološko utemeljenje samog pojma naići ćemo na određenje jezičke divergencije. Naime, kod nas se koristi sintagma *privatna sigurnost*, što bi se najjednostavnije moglo objasniti kao delegirana ovlast u oblasti sektora sigurnosti, koji inače predstavlja isključivi domen i monopol političkih struktura jedne države, odnosno državne zajednice kao takve u ruke pojedinca ili pojedinaca, a u skladu sa zakonskim rješenjima i ovlastima koja mu država dodijeli (Ahić, 2009:81). U engles-

kom jeziku se, međutim, susrećemo sa pojmom *private policing*, što je na naš jezik veoma teško precizno prevesti. U osnovi termin *policing* obuhvata ono što obavlja policija u svoj svojoj ukupnosti. Širi akademski publikum ovaj termin definira kao provedbu zakona, istrage i aktivnosti održavanja reda koje obavlja policija.

Pojam „*policing*“ *Concise English Dictionary* (Jones and Newburn, 1998:285) određuje kao širu aktivnost socijalne kontrole i nadzora koju obavljaju civilne snage države zadužene za održavanje javnog reda. Engleski termin *policing* obuhvata cjelokupan spektar aktivnosti društvene kontrole. S druge strane, ukoliko bismo najgrublje željeli da odredimo pojam *private policing* onda je to privatizacija policijskog posla. Privatizacija policijskog posla donijela je u oblast zaštitnih mehanizama države novinu koja je, uz sve benefite po sigurnost građana i njihove imovine, otvorila i nekoliko akutnih problema i pitanja. Jedno od najneistraženijih polja u ovoj oblasti je polje saradnje i odnosa između policije i privatne sigurnosti, odnosno problematika javno-privatnog partnerstva u sigurnosnom sektoru.

2. JAVNA SIGURNOST I NJEN PREVENTIVNI ASPEKT

Povijest policije ukazuje da je ona jedna od najstarijih službi u ljudskom društvu, odnosno državi. Kao elementarni oblik društvene kontrole policija je starija i od same države. Međutim, raspoloživa građa upućuje nas na konstataciju da su dosadašnje informacije o policijskim snagama u najranijim vremenima (jednostavnim zajednicama) veoma ograničene. One se uglavnom odnose na značajne događaje sa malo informacija sadržajnijeg karaktera o njihovim operacijama. Etimološki posmatrano izraz policija (engleski - police; njemački - polizei; francuski - police) potječe od grčke riječi polis, politea, što označava upravu grada, državu, ustav. Znači da je iz samog termina „polis“, koji je označavao grad - državu izvedeni pojam „politea“, predstavljao čitavu državnu djelatnost, zakonodavstvo, sudstvo i upravu. U modernom shvatanju sigurnosnih trendova policijske ovlasti se odnose na dva osnovna koncepta sredstava prinude, i to reaktivni i proaktivni. Onaj koji je baziran na posljedici i svoj preventivni potencijal crpi iz uspješnosti otkrivanja i kažnjavanja počinitelja prekršaja i krivičnih djela te prijetnjom sankcijom za zabranjeno ponašanje je reaktivni. Analize i pokazatelji ukazuju da je primjena takvog pristupa uz prijetnju kaznom, nema zadovoljavajući zaštitni učinak. Postojeći sigurnosni sistemi su bazirani na reaktivnom pristupu. Koliko je brza reakcija policije, koliko brzo će se otkriti krivično djelo i počinitelj neke su od karakteristika reaktivnog pristupa.

Posebno u policijskom sigurnosnom sistemu postoje strukturalni oblici koji se bave područjem primarne sigurnosti, odnosno proaktivnim djelovanjem koje bi bilo usmjereno na sprečavanje štetnih događaja i posljedica, ali se dobija dojam da su

zapostavljeni, iako ima i dobrih primjera, kao što programi prevencije na području sigurnosti u cestovnom saobraćaju (FMUP, Kantonalni Mup-ovi)¹.

Kada šteta nastupi, vrlo je teško ili gotovo nemoguće je popraviti njene posljedice, stoga je potrebno isticati da bez obzira na reaktivni pristup policijskog sistema, primarna sigurnost odnosno preventiva i proaktivni pristup mora biti glavna zadaća. Kao što javna sigurnost mora, bez obzira na preopterećenost njihovih kapaciteta u pojedinim urbanim područjima, razvijati preventivne programe tako i privatna sigurnost kao prvenstveno preventivni aspekt zaštite ljudi i imovine mora imati i razvijati kvalitetan međusobni odnos sa javnom sigurnosti.

Pitanje koje se postavlja u Bosni i Hercegovini je - da li taj odnos i međusobna komunikacija između javne i privatne sigurnosti uopće postoji? Pokušaj odgovora na postavljeno pitanje zahtijeva analitički pristup i sagledavanje stanja, te retrospektivu dosadašnjih aktivnosti koje su provedene u ovoj oblasti.

3. JAVNO – PRIVATNO PARTNERSTVO U OBLASTI SIGURNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI

Kompleksnost odnosa javno-privatnog sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini dodatno je iskomplikirano normativno - zakonskom različitosti u javnoj, ali i u privatnoj sigurnosti, a koja proizlazi iz samog Dejtonskog političko - administrativnog ustrojstva Bosne i Hercegovine. Zapravo, Bosna i Hercegovina je država sa dvije, odnosno tri političko-administrativne cjeline, dva entiteta, Federacija BiH i Republika Srpska i Distrikt Brčko. Federacija BiH ima visok stepen decentraliziranog uređenja na kantonalnom principu, dok je Republika Srpska centraliziran entitet koji u nekim segmentima posjeduje i prakticira prerogative državnosti, dok je Brčko Distrikt autonomna oblast ili entitet u ingerenciji države BiH². Entiteti su zadržali

¹Npr. Polazne osnove strategije sigurnosti drumskog saobraćaja Federacije BiH 2008–2013. <http://www.fmup.gov.ba/bs/saobracaj-projekt>, ili Kampanja o sigurnosti saobraćaja u Kantonu Sarajevo http://mup.ks.gov.ba/zakon_o_sigurnosti

² Odluka visokog predstavnika o uspostavi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine od 08. 03. 2000. ,

organizaciju sistema sigurnosti u svojoj nadležnosti, a proces njihovog restrukturiranja i formiranja na državnom nivou teče veoma sporo i uz velike probleme, jer se entiteti veoma teško odriču svojih „organa“ koji imaju simbol državnosti. Federacija Bosne i Hercegovine ima svoj veoma decentralizirani kantonalni policijski sistem, ali i vojni, u kojem je, isprva, Armija Federacije BiH bila sastavljena iz dvije komponente: Armije BiH i Hrvatskog vijeća obrane, dok Republika Srpska ima centralizirani policijski odnosno vojni sistem (MUP Republike Srpske i Vojsku Republike Srpske). Naravno, ovakav ustroj je bio realitet koji je stupio na snagu Dejtonskim sporazumom. Do sada je u reformskim procesima sistema sigurnosti, uz velike pritiske Međunarodne zajednice³, na državnom nivou uspostavljeno Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine (pod čijom ingerencijom je Granična policija BiH, Obavještajno-sigurnosna agencija BiH OSA, Agencija za istrage i zaštitu BiH SIPA te Ministarstvo odbrane BiH, a u toku je uspostavljanje i Direkcije za koordinaciju policijskih struktura u Bosni i Hercegovini. U ovako konfuznim i ponekad veoma problematičnim reformskim procesima sistema sigurnosti i privatna sigurnost je 2002. godine dobila svoj institucionalni zakonski okvir.

1. 1. Institucionalni okvir privatne sigurnosti u BiH

Treba istaći da je stabilan politički razvitak Bosne i Hercegovine moguć samo uz reformu i dogradnju postojeće političko-administrativne strukture koja je djelimično implementirana dosadašnjom provedbom Dejtonskog sporazuma (Pejanović, 2005:57), a to je u biti prvi preduvjet kvalitetnih sigurnosnih rješenja.

U ovako neuređenoj i veoma kompleksnoj političko – sigurnosnoj situaciji, koja je nedvojbeno tokom vremena pogodovala porastu kriminaliteta, dolazi i do pojave osnivanja prvih privatnih preduzeća koja su počela pružati usluge fizičke i tehničke zaštite, unatoč činjenici da prema odredbama tada još važećeg *Zakona o osnovama društvene samozaštite* bivše Socijalističke Republike BiH iz 1986. godine, to nije bilo moguće.

Nakon završetka sukoba u Bosni i Hercegovini, zaštitarska, odnosno djelatnost privatne sigurnosti ponovno doživljava procvat kroz prizmu velikih tržišnih potreba za njom. Sama po sebi ova djelatnost uveliko zavisi od potreba korisnika, usluga kao i zakonskih odredbi koji je uređuju. Nažalost u Bosni i Hercegovini ovo pravilo nije se pokazalo kao nužno. Naime, ova djelatnost se obavljala na spontanjoj razini. S jedne strane dolazila je potreba za uslugama posebne zaštite (bilo osoba ili imovine) dok je s druge strane reakcija države u vidu legislative uveliko kasnila. Kao produkt ovakvog stanja, koje je trajalo punih sedam godina od 1995. godine do 2002. godine, otvarale su se velike mogućnosti za zloupotrebe kompletnog sektora privatne si-

<http://www.ohr.int/ohr-offices/brcko/arbitration/archive.asp?sa=on>

³ *Dejtonskim sporazumom* - Međunarodna zajednica je u BiH reprezentovana institucijom visokog predstavnika (OHR).

gurnosti (Ahić, 2005:486). Nemogućnost kontrole u punom smislu riječi, kako ljudskih, materijalnih tako i organizacionih resursa, doveli su u situaciju da je aktivnost (pojedinih) privatnih sigurnosnih agencija izmicala kontroli.

Upravo nedostatak pravne regulative zaštitarske djelatnosti, (poslove su obavljala preduzeća različitih strukturnih oblika, struktura obrazovanja čuvara izrazito je niska, poslovi koji su obavljani na osnovu ugovora o djelu, poslove čuvara su obavljale osobe kriminalne prošlosti itd.) prouzrokovao je pojavu sve većih i značajnijih nepravilnosti u radu zaštitarskih trgovačkih društava. Čuvari su nezakonito primjenjivali fizičku snagu, pojavljivali se u nedopuštenoj arbitraži u neriješenim imovinsko - pravnim odnosima na način da su osobe izbacivali ili nasilno uvodili u posjed, protivzakonito nosili vatreno oružje.

1. 2. Zakonska rješenja privatne sigurnosti u BiH

Ovakav razvoj situacije upućivao je na zaključak da je Bosni i Hercegovini (odnosno Federaciji BiH, Republici Srpskoj, te Brčko Distriktu) potreban zakonski okvir koji bi regulirao odnose u sektoru privatne sigurnosti, i koji bi u potpunosti legitimirao ovu kompleksnu oblast pružanja sigurnosnih usluga.

Rezultat je uslijedio kroz donošenje tri Zakona koji na različit način uređuju oblast privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini (Zakon u Federaciji BiH⁴, Zakon u Republici Srpskoj⁵ i Zakon u Brčko Distriktu⁶). Donekle se može prihvatiti činjenica da je u vremenu donošenja prvotnih Zakona o privatnoj sigurnosti uređivanje i ove oblasti moralo biti donešeno u skladu sa Dejtonskim administrativno - institucionalnim ustrojem (zbog mjesne nadležnosti, certifikacije, nadzora i kontrole). Ali, da će sva tri Zakona biti toliko različita, neharmonizirana i u nekim segmentima diskriminirajuća jedni po druge, niko nije mogao „pretpostaviti“. Za potrebe ovog rada, a u cilju sagledavanja realnih mogućnosti javno-privatnog partnerstva u oblasti sigurnosti neophodno je izraditi i sagledati komparativnu analizu implementacije zakonskih rješenja privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini.

⁴ Zakon o agencijama za zaštitu ljudi i imovine (Službene novine FBiH, br. 50/02), danas Zakon o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine (Službene novine FBiH, br. 68/08)

⁵ Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Republike Srpske (Sl. glasnik RS br. 50 /02)

⁶ Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Brčko Distrikta (Sl. glasnik Brčko Distrikta br. 20 /04)

Tabela 1: Komparativni prikaz implementacije zakonskih rješenja u sektoru privatne sigurnosti Bosne i Hercegovini

	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko Distrikt
Zakonom regulirane oblasti sektora privatne sigurnosti	Tjelesna zaštita Tehnička zaštita	Tjelesna zaštita Tehnička zaštita Detektivska djelatnost	Tjelesna zaštita Tehnička zaštita Detektivska djelatnost
Nadležnost za izdavanje dozvola za rad	Kantonalno Ministarstvo unutarnjih poslova u skladu sa mjestom prebivališta	Centar javne bezbjednosti u skladu sa mjestom prebivališta	Centar javne bezbjednosti Brčko Distrikta
Certifikacija i obuka	Certifikat stiče osoba koja završi odgovarajuću obuku i položi ispit iz te obuke. Obuku propisuje Federalni ministar, a realizira je Fakultet kriminalističkih nauka i Policijska akademija u Sarajevu.	Ovlaštenje stiče osoba koja položi stručni ispit za obavljanje poslova zaštite pred komisijom Ministarstva unutarnjih poslova. Realizacija obuke se ne spominje u Zakonu.	Certifikat F MUP-a Ovlaštenje MUP-a RS
Sredstva prinude i vatreno oružje	Agencija smije posjedovati vatreno oružje kratke cijevi za najviše ½ uposlenika. Upotreba tjelesne snage i vatrenog oružja određena je u skladu sa odredbama Kaznenog zakona u nužnoj odbrani.	Agencija smije posjedovati vatreno oružje kratke cijevi za najviše 50% uposlenika. Upotreba tjelesne snage i vatrenog oružja određena je u skladu sa odredbama Kaznenog zakona.	Agencija smije posjedovati vatreno oružje kratke cijevi za najviše 1/3 uposlenika. Upotreba tjelesne snage i vatrenog oružja određena je u skladu sa odredbama Kaznenog zakona u nužnoj odbrani.
Unutarnja služba zaštite	Regulirano Zakonom	Nije regulirano Zakonom	Nije regulirano Zakonom

Kaznene odredbe	Kazne za agencije od 1. 000 do 10. 000 KM Kazne za pravne osobe od 1. 500 do 15. 000 KM	Kazne za agencije od 1. 000 do 10. 000 KM. Kazne za pravne osobe od 500 do 8. 000 KM.	Kazne za agencije od 2. 000 do 8. 000 KM. Kazne za pravne osobe od 1. 000 do 2. 500 KM.
Registrirane agencije	119	51	9
Broj osoba certificiranih (približno)	3. 000	1. 500	80

Na području Bosne i Hercegovine prema dostupnim podacima djeluje 169 agencija za obavljanje privatnih sigurnosnih djelatnosti, koje za svoje potrebe upošljavaju 4. 207 osoba. Također, agencije posjeduju i 1. 075 komada oružja, koje koriste zaštitari u obavljanju svojih poslova i zadataka. Ovdje treba napomenuti da su od 2002. godine do 2009. godine 1. 452 osobe vratile svoju legitimaciju i time prestale sa bavljenjem ove profesije (CSS-Kržalić, 2009:30).

Ako uzmemo ovu analizu u obzir, onda u ovakvim, najblaže rečeno, kompleksnim normativno-zakonskim, ali i praktičnim, administrativnim uvjetima, čak i standardni – „obavezni“ službeni protok informacija između policijskih i privatnih sigurnosnih agencija dolazi u pitanje.

Sama po sebi postavljaju se pitanja: zašto je to tako, da li se taj segment može popraviti i unaprijediti i koji su to modaliteti unapređenja javno-privatnog odnosa.

U praksi je evidentno da neka forma saradnje privatnog i javnog sigurnosnog sektora postoji. Najočigledniji primjeri za to očituju se u direktnoj liniji operativne saradnje, kada po pozivu zaštitara pripadnici sektora javne sigurnosti odgovaraju kako svojim prisustvom tako i intervencijom, u konkretnim slučajevima ugrožavanja ljudi i imovine, koje uoče ili evidentiraju zaštitarske agencije.

Karakter i intenzitet komunikacija sa policijom i uopće državnim organima u oblasti javne sigurnosti, privatne sigurnosne agencije ostvaruju uglavnom onda kada se dogodi neko krivično djelo u području objekta koji osiguravaju. Kako privatne zaštitarske agencije nemaju pravo da vrše uviđajne i istražne radnje (osim u okviru privatne detektivske djelatnosti⁷), to su prinuđene da o tome obavijeste lokalne policijske snage i prepuste im te poslove, nakon čega se uključuju, ako za to ima potrebe, i drugi državni organi, npr. tužilaštvo, sudstvo.

⁷ Član 30. Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Republike Srpske (Sl. glasnik RS br. 50 /02).

Zbog toga, potrebno je izvršiti i kratku analizu imovinskog kriminaliteta i odnosa privatne sigurnosti⁸, za potrebe ovog rada, u Kantonu Sarajevo u periodu od 2002. godine do 2010. godine, te na osnovu nje dati odgovore. Da bi ispitali da li broj imovinskih delikata pada ili raste u odnosu na stanje privatne sigurnosti (u odnosu na broj privatnih sigurnosnih kompanija i na zakonsku regulativu istih) u Kantonu Sarajevo, u analizi su obrađeni sekundarni podaci o kriminalitetu iz evidencije MUP-a Kantona Sarajevo i podaci iz evidencije Suda.

Ovakav pristup analizi kriminaliteta ukazuje na potrebu uključivanja predstavnika privatnih agencija u planiranje i prognostiku sigurnosnih procjena kako u Kantonu Sarajevo tako i u Bosni i Hercegovini, kao i prevenciji najzastupljenije vrste kriminaliteta u Kantonu Sarajevo, imovinskih delikata na koje prema statistikama otpada 80 % izvršenih krivičnih djela. Sekundarnom analizom statističkih pokazatelja⁹ imovinskog kriminaliteta fokus ovog istraživanja je usmjeren na obim zastupljenosti imovinskih delikata u Kantonu Sarajevo u periodu od 2002. godine do 2010. godine

U tom kontekstu, za što potpuniji uvid u sam obim pojave, tabelarno je prikazana i kvantitativna analiza imovinskih delikata izvršenih na području Kantona Sarajevo u periodu 2002 - 2010 godine.

Tabela 2. Prikazuje uporedne pokazatelje stanja imovinskog kriminaliteta na području KS-a u periodu od 2002. godine do 2010. godine, prema statističkim podacima MUP-a KS.¹⁰

Godina	Krivična djela protiv imovine	+ - % u odnosu na prošlu godinu	Rasvijetljenost u postocima
2002.	5. 237	+347 ili 7, 13%	Nema podatka
2003.	5. 936	+699 ili 13, 34%	Nema podatka
2004.	8. 596	+2. 660 ili 44, 81%	52, 06%
2005.	9. 130	+534 ili 6, 21%	50, 85%
2006.	7. 671	-1459 ili 16%	48, 4%
2007.	7. 143	-528 ili 6, 9%	45, 9%
2008.	6. 122	-1021 ili 14, 3/	46, 6%
2009.	6. 007	-115 ili 1, 9%	49, 3%
2010.	5. 821	-186 ili 3, 1%	43, 8%

⁸ Većina jurisdikcije zaštitarskih i privatnih detektivskih djelatnosti odnosi se na krivična djela imovinskog kriminaliteta.

⁹ MUP-a Kantona Sarajevo, Kantonalni i Općinski sudovi Sarajevo

¹⁰ Uporedni pokazatelji stanja kriminaliteta na području KS 2002-2010 godine prema glavama KZ-a FBiH analitički podaci, MUP KS, Uprava policije, Odjeljenje za analitiku, planiranje i evidencije, Sarajevo, 2011.

Iz tabele je vidljivo da nakon donošenja Zakona o agencijama za zaštitu lica i imovine, tj. nakon reguliranja oblasti privatne sigurnosti, broj imovinskih krivičnih djela na području Kantona Sarajevo ipak raste. U 2005. godini zabilježen je najveći broj ovih krivičnih djela koja u sljedećim godinama opadaju. Od zadnjih izmjena Zakona stanje se nije drastično popravilo, iako se očekivalo smanjenje broja krivičnih djela koja su u najdirektnijoj vezi sa privatnom sigurnošću. Dakle, uprkos zakonskoj reguliranosti oblasti privatne sigurnosti na Kantonu Sarajevo broj imovinskih krivičnih djela ipak raste ili se u nekim godinama smanjuje u odnosu na prethodne, ali neznažno. Ovakvo stanje je usko vezano za socijalno stanje u Kantonu, odnosno općenito socijalno stanje u državi (Ahić, 2011:59).

Također, sektor privatne sigurnosti koji je u razvoju može u određenoj mjeri, ali pod punom kontrolom i nadzorom policije i ostalih institucija javne sigurnosti, pružiti pomoć u normalizaciji krizne situacije. Postoje najmanje četiri vrste resursa koje lokalna zajednica, Kanton Sarajevo, može koristiti, pogotovo, u kriznim situacijama¹¹:

1. Resursi kojima raspolaže lokalna uprava
2. Resursi kojima raspolažu susjedne zajednice (kantoni)
3. Resursi koji se mogu koristiti od privatnog sektora
4. Resursi koje održava država

U slučajevima kada privatne sigurnosne agencije osiguravaju neke sigurnosno osjetljivije ili važnije objekte (specifične fabrike, inostrana predstavništva i ambasade, javne skupove, i sl.), uobičajeno je da se komunikacija, na profesionalnom nivou, sa nadležnim agencijama za provođenje zakona obavlja češće i intenzivnije.

5. ZAKLJUČAK

Na osnovu rečenog može se reći da koncept partnerstva javnog i privatnog sektora sigurnosti, sa stanovišta pravno-političke osnove i sa stanovišta konkretnih aktivnosti, egzistira u skladu sa postojećim društvenim okolnostima Bosne i Hercegovine. Defragmentacija policijske strukture, uski pogled na vlastite kratkoročne interese, prebacivanje odgovornosti, orijentacija samo ka posljedici neke su od negativnih karakteristika koje ponekad uočavamo u odnosima državnih sigurnosnih i privatnih sigurnosnih agencija. Koliko god privatna sigurnost imala podrške u savremenim društvima, na ovaj segment sistema sigurnosti u zemljama u tranziciji, a time i u BiH i okruženju, još se uvijek gleda s podozrenjem. U očima šire javnosti ovaj način organiziranja unutar sistema sigurnosti, ipak se vidi kao potencijalna opasnost u smislu uspostavljanja još jedne oružane snage. Zbog sve većeg značaja i širenja privatnih zaštitarskih agencija, u zemljama koje su u procesu tranzicije, posebno se

¹¹Više u: Preporuke o Sarajevskim pravila ponašanja za privatna preduzeća koja se bave poslovima sigurnosti, SEESAC, 2006.

insistira da državna tijela i institucije na demokratski način kontroliraju ovaj sektor, a u cilju osiguravanja minimalnih standarda nadzora i kontrole nad ovim bitnim činiocima sveukupnog sistema sigurnosti. U suprotnom, osnovni demokratski principi bi bili dovedeni u opasnost. Prezentirana specifičnost državnog uređenja Bosne i Hercegovine onemogućila je jedinstveno rješavanje ovog pitanja na nivou države, ali zbog njegovog značaja, pitanje kontrole i nadzora nad zaštitarskim i detektivskim agencijama regulirano je zakonskim propisima, donesenim od zakonodavnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH. Ovim propisima, kontrola i nadzor nad radom zaštitarskih i detektivskih agencija je stavljena u isključivu nadležnost, stvarno i mjesno, nadležnih agencija za provođenje zakona. Ukoliko koncept partnerstva javnog i privatnog sigurnosnog sektora posmatramo kroz prizmu pozitivnih zakonskih propisa, možemo primijetiti da trenutno stanje odražava činjenica da su agencije za provođenje zakona nadležne za vršenje poslova kontrole i nadzora zakonitosti rada zaštitarskih i detektivskih agencija. Treba zaključiti da u budućnosti treba težiti ne samo ovakvom načinu njihove međusobne interakcije nego je potrebno uspostaviti intenzivniju i profesionalniju saradnju između njih te u tom kontekstu i donijeti odgovarajuće propise da bi se ta saradnja i kooperacija odvijala u normalnim, pravno reguliranim okolnostima.

6. LITERATURA

1. Ahić. J. , (2009), „Sistemi privatne sigurnosti“, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Sarajevo.
2. CSS Sarajevo-Kržalić A. , (2009), „Stanje u privatnoj sigurnosti u BiH“, Sarajevo.
3. Pejanović M. , (2005) Politički razvitak Bosne i Hercegovine u postdejtonskom periodu, Šahinpašić, Sarajevo.
4. Concise English Dictionary, (1998), Rječnik engleskog jezika, Jones and Newburn, London.
5. Demokracija i sigurnost u jugoistočnoj Evropi, God. 1 br. 4/5. 2010, Sarajevo.
6. Odluka Visokog predstavnika o uspostavi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine od 08. 03. 2000. , <http://www.ohr.int/ohr-offices/brcko/arbitration/archive.asp?sa=on>
7. Sarajevska pravila ponašanja za privatna preduzeća koja se bave poslovima sigurnosti, (2006) SEESAC.
8. Glavna knjiga registra Suda u Sarajevu, elektronska forma, Sarajevo, maj 2011.
9. Usporedni pokazatelji stanja kriminaliteta na području KS u 2002-2010. godine prema glavama KZ-a FBiH-analitički podaci, MUP KS, Uprava policije, Odjeljenje za analitiku, planiranje i evidencije, Sarajevo, mart 2011.
10. Zakon o agencijama za zaštitu ljudi i imovine (Službene novine FBiH, br. 50/02)
11. Zakon o agencijama i unutrašnjim službama za zaštitu ljudi i imovine (Službene novine FBiH, br. 68/08)

12. Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnost Republike Srpske (Sl. glasnik RS br. 50 /02)
13. Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnost Brčko distrikta (Sl. glasnik Brčko distrikta br. 20 /04)
14. Pravilnik o tehničkim napravama, sredstvima i opremi koja se može koristiti za obavljanje poslova tehničke zaštite („Službene novine FBiH”, broj. 50/02)
15. Pravilnik o upotrebi fizičke sile i vatrenog oružja pri obavljanju poslova fizičke zaštite ljudi i imovine („Službene novine FBiH”, broj. 50/02)
16. Pravilnik o uslovima i načinu provođenja fizičkog i tehničkog obezbjeđenja („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 20/03)
17. Pravilnik o upotrebi fizičke sile i vatrenog oružja u vršenju poslova agencija za obezbjeđenje lica i imovine i privatnih detektivskih agencija („Službeni glasnik Brčko Distrikta”, broj: 27/04)
18. Pravilnik o uslovima i načinu obavljanja detektivskih poslova („Službeni glasnik Brčko Distrikta”, broj: 27/04)

Biografija

Jasmin Ahić, docent na Fakultetu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu. Od 2001. godine je zaposlen na Fakultetu kriminalističkih nauka, a u zvanje docenta na užoj nastavno–naučnoj oblasti Sigurnosne studije izabran je 2009. godine. Povremeni je saradnik DCAF-Centra za demokratsku kontrolu naoružanja iz Ženeve, Švicarska, zatim „Police Practice and Research Journala” iz SAD, te saradnik Revije za umjetnost, nauku i društvena pitanja "Odjek", BiH. U toku postdiplomskih i doktorskih studija učestvovao je u nekoliko znanstveno-istraživačkih projekata i studijski boravio na više inozemnih univerziteta, instituta kao i međunarodnih organizacija. Znanstvena oblast interesovanja: političke nauke, sigurnost, terorizam, privatna sigurnost. Objavio je dvije knjige te više znanstvenih radova kako u inozemnim tako i u domaćim časopisima

jahic@fknbih.edu